

Information Commons 5. Carol Grotnes Belk Library

Carol Grotnes Belk Library www.elon.edu/library/, zkráceně knihovna Belk, byla znovu otevřena v nové budově 31. ledna 2000. Stavba a celý projekt stál 14 mil. USD. Knihovna patří do univerzitního kampusu Elon University www.elon.edu v Severní Karolině, USA. Knihovnu Belk považují za jednu z nejzdařilejších ukázek integrace information commons do fyzického uspořádání knihovny, organizace práce a integrace knihovnických a informačních služeb knihovny.

Dvoupatrová budova knihovny Belk, kterou postavili architekti Shepley, Bulfinch, Richardson a Abbott, je výrazná oválným tvarem. Knihovna jako celek působí velice esteticky, jako příjemné společenské centrum, místo setkání a také místo, kde budou studenti trávit většinu svého času. Idea, že knihovna musí tvořit harmonický celek a zároveň musí být ve smyslu information commons co nejnárodněji dostupná, stála za architektonickým návrhem knihovny i řešení jejího včlenění do kampusu.

V knihovně pracuje 10 odborných knihovníků, 11 dalších pracovníků a 30-40 studentů, kteří jsou knihovníky a lidmi z IT podpory zaškolení pro obsluhu pultů v knihovně. Knihovna je organizačně propojena s dalšími dvěma odděleními university, která dříve fungovala samostatně. Jsou to mediální služby (Media Services poskytují škálu služeb souvisejících s produkcí informací v libovolné podobě na libovolném nosiči, tedy od vypálení informací na CD-ROM po stříh, kopírování a úpravu videa) a IT služby (je zajímavé, že toto oddělení se nestará pouze o výpočetní techniku, ale především dělá instruktážní a vzdělávací služby pro studenty a zaměstnance university). Trend organizačního slučování služeb

knihovny, IT střediska a případně dalších oddělení orientovaných na tzv. instruction (což znamená zaškolení do používání softwaru a hardwaru, seznámení s chodem university, výuka nebo rešeršní příprava na výzkum) jsem zaznamenala ve většině univerzitních knihoven, které jsem navštívila. Při vstupu do knihovny vás přivítá jeden pult nazvaný „Informace“. Tento pult obsluhují dvě osoby, přičemž jedna je více IT orientovaná a druhá více knihovnický orientovaná. Tento pult zodpovídá všechny informační dotazy, na škále od 1 do 5 podle náročnosti. Pracovníci IT a odborní knihovníci mají vzájemná setkání a školení, kde si vyměňují zkušenosti tak, aby byli schopni spolupracovat při zodpovídání těchto dotazů. Také knihovníci z různých oddělení a s různými profily se setkávají na školeních, kde se učí jeden od druhého.

Zajímavé je, že knihovna velmi vyzdvihuje spolupráci se studenty: ti v ní pracují, učí se od knihovníků a nenásilnou formou se tak seznamují s knihovnictvím, ale také přinášejí mnoho nových podnětů knihovníkům. V knihovně je 16 tzv. group study rooms, tedy místnosti pro skupinové studium. Tyto místnosti mají různé rozměry, od malých místniček pro šest lidí až po velké přednáškové sály, kde většinou probíhá výuka. Tato výuka není standardní univerzitní výuka, ale spíše se jedná o situace, kdy se větší skupina domluví s tutorem na nějakém tréninku a nebo učitel nabídne mimořádný kurz na aktuální téma. Krom toho se v knihovně nachází prostory, kterým se zde říká writing and tutoring centre, tedy místo, kde se student učí jak vyhledávat zdroje pro svůj konkrétní výzkum a nebo zadání, jak tyto zdroje zpracovat a jak psát odborný text. Na toto centrum pak logicky navazují služby knihovny, kde

Místnost pro individuální studium, vybavena špičkovými počítači a malou příruční knihovnou obsahující manuály ke grafickému softwaru.

Architektura knihovny se snoubí s účelností a uživatelskou přívětivostí, jako dobrá webová stránka.

FOTO: AUTORKA ZX

si student vyhledá, co potřebuje a pak následují mediální služby, kde se student naučí, jaké má možnosti publikování a celkového designu své práce. Kromě 108 PC stanic nabízí knihovna k zapůjčení 20 notebooků vybavených technologií pro bezdrátové připojení. Většina studentů vlastní počítač, na některých univerzitách je to dokonce vyžadováno. Přesto knihovna půjčuje laptopy pro ty studenty, kteří z různých důvodů nemají a nebo nemohou použít svůj vlastní. Krom toho ovšem půjčuje

knihovna další vybavení, jako jsou digitální kamery, kamkordery, digitální fotoaparáty apod. Jak nám sdělili knihovníci, je toto výsledek snahy university co nejvíce vyjít vstříc potřebám a požadavkům studentů. Tato snaha je patrná na všech univerzitách, které jsem navštívila, u soukromých univerzit však často převažuje nad jakoukoliv jinou strategií.

Mgr. PETRA JEDLIČKOVÁ
Ikaros
jedlickova@ikaros.cz

■ (bl) V Černošicích přibyla tři nová internetová pracoviště pro veřejnost. Jedná se o nadstandardně vybavené počítače s tiskárnou a scannerem. Dva počítače jsou v Městské knihovně Černošice a třetí je k dispozici v Domě s pečovatelskou službou. Tento projekt s názvem K2 - Komunikace Karlštejska byl realizován za podpory strukturálních fondů EU v ČR.

■ (mmhk) Ovládat počítač, vyhledávat informace na internetu, používat e-mail a programy Word a Excel, to všechno se letos naučí dalších dvě stě seniorů, přihlášených do projektu počítačové gramotnosti **Internet pro seniory v Hradci Králové**. Ten měl v minulém roce velký úspěch, a tak se město ve spolupráci s osmi základními školami rozhodlo v projektu pokračovat. První ze čtrnácti lekcí, během nichž se v roli žáků ocitnou seniory a v roli lektorů žáci, začala poslední zářijový týden. Na projekt je v rozpočtu města vyčleněn milion korun.

Ústí nad Orlicí: Internetový koutek v nemocnici

Dne 12. září byla zahájena funkce internetového koutku na interním oddělení v nemocnici Ústí nad Orlicí, který byl podpořen programem **Make a Connection – Připoj se** a je společným programem Nadace rozvoje občanské společnosti a společnosti Nokia. „Jedná se o projekt pro pacienty, kteří mají chuť objevovat nové věci, pro ty, co chtějí komunikovat s rodinou pomocí mailu, pro všechny zvidavé, neboť internet je bezednou studnou informací,“ řekl Pavel Krejsa, který projekt zajišťoval technicky. Interní oddělení bylo vybaveno dvěma počítači a pokryto wifi sítí tak, aby byl internet přístupný i imobilním pacientům, za kterými budou dobrovolníci s notebookem docházet na pokoj. Hlavním cílem projektu je seznámení starší generace se základy ovládání počítače.

ROMAN MÁLEK,
koordinátor programu

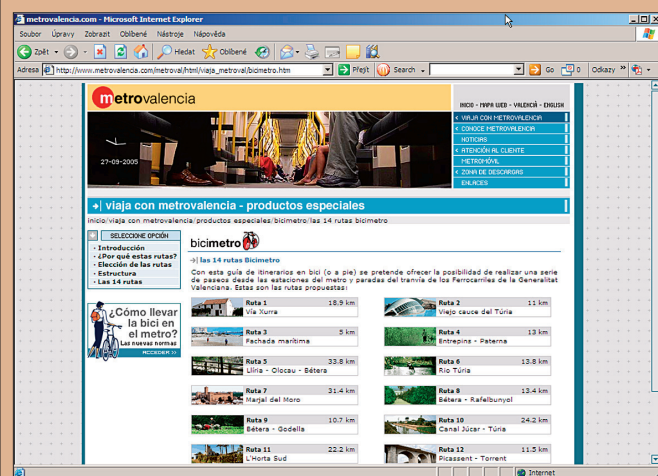
Website story

Jak jezdíte do práce?

Již několikrát rok probíhá touhle dobou mezinárodní akce International walk to school www.iwalktoschool.org propagující chůzi do školy. Loni se do ní zapojily i dvě školy z České republiky – ZŠ Ostrava a ZŠ Kvasice (ta si sestavila dokonce projekt „Se školou po svých“ zaměřený širěji na organizování vycházek se školou). Také Evropský týden mobility 2005 www.mobilityweek-europe.org (16. – 22. 9.) se věnoval tématu „Chytré dojíždění“ (alternativní způsoby dopravy, jako je jízda na kole, chůze, veřejná doprava a sdílení jednoho auta více lidmi (tzv. car-pooling) na cestování do školy a práce). Pojďme se tedy podívat například na Pyrenejský poloostrov, jaké možnosti nabízejí weby měst či dopravních podniků.

Autem, pěšky či na kole?

Tvůrci rubriky Moving in Barcelona na městských stránkách www.bcn.es/infotransit se snaží řidičům usnadnit cestu například monitorováním dopravní situace či radou, kde je nejlepší zaparkovat. Ke zjištění aktuální průjezdnosti silnic www.bcn.es/transit/nv2/index_c.htm stačí nahlédnout do mapy, nechybí však ani údaj, jaká situace se očekává do 15 minut. Navíc zde jsou k dispozici záběry z kamer. K určení parkovacího místa můžete pak z hlavní stránky rubriky využít buď vyhledávač podle trasy, kterou chcete jet, nebo přímo interaktivní mapu. K některým parkovacím místům jsou dostupné i podrobné informace (třeba kolik zaplatíte či zda jsou vyhrazena místa pro handicapované). Ale pozor! Neznamená to, že v Barceloně prosazují jen automobilisty. Taký to jde pěšky, a tak se na webu www.bcn.es/apeu/cas/index.htm můžete inspirovat příběhy lidí, kteří chůzi upřednostňují. K dispozici je i kalkulátor, který vám vypočítá, kolik vám daná trasa zabere času. Zamyslet se můžete také nad výhodami chůze a vzít zavědek radami, co má mít chodec s sebou. Naproti tomu ve Valencii v rubrice Bicimetro na stránkách metra www.metrovalencia.com popsali čtrnáct tras od zastávky metra a tramvaje, na které se můžete vydat na kole.

Pro příjemnou cestu metrem

Budete asi souhlasit, že četba a jízda metrem jdou dobře dohromady. Pokud tedy nejedete zrovna v dopravní špičce © Ve Valencii www.metrovalencia.com se tedy rozhodli pro zajímavou akci „Fer Via“. Každý člen klubu Metro nebo ten, kdo předloží zakoupený kupón předplatného obdrží zdarma knihu. Kolekce vydaných knih obsahuje jak valenciánské autory, tak klasiky ze světové literatury. Pro změnu portugalský web www.metrolisboa.pt/artemetro_uk.htm vám v internetové galerii představuje umění na jednotlivých stanicích metra, kterým se můžete kochat při využití tohoto dopravního prostředku. V Praze jste si jízdu nejen metrem mohli zpříjemnit čtením básní na reklamních plochách. A možná že na svých cestách najdete knihu, kterou někdo dal do oběhu v rámci akce Knihotoč www.knihotoz.cz. A pak že každodenní cesta do práce je všední záležitost...

IVANA JUNGOVÁ

Sondy

do nitra internetu XCVII

Google Web Accelerator – rychlejší přístup k webu

Do popředí se téma internetových akceleratorů dostalo opět díky Googlu a jeho nové službě Google Web Accelerator (akceleratoru pro broadbandová připojení).

Akcelerator využívá pro svoji funkcionalitu dokonalé technické zázemí vnitřní infrastruktury Googlu k tomu, aby se webové stránky načítaly uživateli rychleji. (viz obrázek)

Jak akcelerator pracuje

Akcelerator využívá pro přístup k webovým stránkám kombinaci různých strategií sloužících ke zrychlení načítání stránek. Jsou to především:

- Specializované servery Google určené výlučně pro služby akceleratoru.
- Ukládání kopií nejčastěji navštěvovaných stránek tak, aby byly stránky co nejrychleji dostupné.
- Pokud se webová stránka změnila jen částečně, dohrává se do stránek pouze kód zahrnující změnu stránky.
- Určité stránky jsou do počítače uživatele nahrávány s předstihem, a to do speciální sekce paměti vyhrazené pro akcelerator.
- Správa internetového připojení s cílem zmenšit zpoždění odezvy.
- Kompresce dat před odesláním na počítač uživatele.

Akcelerator je výhradně určen pro broadbandová připojení (od 128Kb a výše).

Pro vytáčené dial-up připojení nepřináší použití akceleratoru podstatnější zrychlení přístupu ke stránkám. V tomto případě se používají klasické internetové akceleratory (viz. Sondy v č. 39 VS).

Akcelerator má na počítači uživatele vyhrazenou vlastní část paměti pro ukládání svých informací a předem stažených webových stránek. Paměť akceleratoru je oddělena od paměti prohlížeče, která na rozdíl od paměti akceleratoru uchovává pouze informace vztahující se ke stránkám prohlíženým prostřednictvím prohlížeče. Paměť akceleratoru lze uživatelsky vyprázdnit. Na straně tvůrců stránek je možnost nabídnout akceleratoru

Googlu svoje stránky k předběžnému stažení do systému akceleratoru a tak urychlit jejich stažení pro uživatele akceleratorů. Děje se tak na základě vloženého kódu `<link rel="prefetch" href="http://url/to/get">`, kde URL je adresa stránky nabízené k předběžnému stažení do paměťového zázemí akceleratoru. Google si takto označenou stránku stáhne a pak ji zájemci nabídnou ke stažení mnohem rychleji.

Nevýhody akceleratoru

Google svým akceleratorem nedokáže urychlit bezprecedentně přístup k naprosto všem stránkám. Důvody jsou i bezpečnostní, např. přístup ke stránkám zabezpečeným kódováním protokolem HTTPS. Zrychlení rovněž neovlivní stahování velkých souborů, jako např. hudebních MP3 nebo streamovaného videa.

Systémové požadavky a instalace

Akcelerator je určen pro operační systémy Windows XP a Windows 2000 s prohlížeči Explorer 5.5+ a Firefox 1.0+.

Instalace akceleratoru je jednoduchá a po spuštění programu se v prohlížeči objeví ikony symbolizující tachometr, který zaznamenává rychlost připojení a vypisuje čas, který byl při stahování stránek uspořen.

Uživatelsky je možné nastavit na akceleratoru stránky, které se akceleratorem stahovat nesmí, rovněž lze vypnout stahování stránek s předstihem a cashování stránek do paměti počítače. Přesto že broadbandový akcelerator je dostupný zatím v beta verzi, jeho obliba je značná. Kapacita přístupnosti k této nové službě Googlu byla v době psaní článku uživateli zcela vyčerpána.

Kde s broadband akceleratorem začít?

webaccelerator.google.com – Google Web Accelerator

Ing. EVŽEN VANĚK
EVANEK Web Design Studio
evanek@evanek.cz